

ИНД - 12

Иргэний Нисэхийн Дүрэм

Осол, зөрчил болон статистикийн мэдээлэл

Иргэний нисэхийн ерөнхий газар

ДҮРМИЙН ТАЙЛБАР

ИНД-12 нь дараах шаардлагыг тогтооно:

- осол, зөрчлийг мэдээлэх, шинжлэн шалгах болон тайлагнах;
- осол, эсхүл ноцтой зөрчлийн дараа агаарын хөлөг, түүнд агуулагдаж байгаа эд зүйл болон агаарын хөлгийн бүртгэлийг хамгаалалтад авах;
- агаарын хөлгийн үйл ажиллагааны болон статистикийн статистикийн тоо баримтыг тайлагнах.

Энэ Дүрэм нь Иргэний нисэхийн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүний баталсан ИНД-12-ын цахим хувилбар бөгөөд зөвхөн ишлэл хийх зорилгоор хэрэглэнэ. Хүчин төгөлдөр ИНД-12, түүний нэмэлт, өөрчлөлтийн хуулбарыг ИНЕГ-аас, эсхүл www.mcaa.gov.mn веб сайтаас татаж авах боломжтой.

Мэдээлэл

Гишүүн улсуудын иргэний нисэхийн Дүрмийг сайжруулах замаар иргэний нисэхийн салбарт нэгдсэн нэг Дүрмийн зохицуулалтад шилжих Олон улсын иргэний нисэхийн байгууллагын 1992 оны 29-р чуулганы А29-3 тогтоолыг хэрэгжүүлэх зорилгоор, Монгол Улс болон Шинэ Зеланд улсын ИНЕГ-ын хооронд 1999 оны 5 сарын 6-нд байгуулсан “Техникийн Хамтын Ажиллагааны Санамж Бичиг”-ийг үндэслэн Монгол Улсын Иргэний нисэхийн дүрмийг боловсруулсан.

Өөрчлөлтийн түүх**Хүчинтэй огноо**

Анхны боловсруулалт	2001 оны 10 сарын 01
Нэмэлт, өөрчлөлт 1	2002 оны 09 сарын 17
Нэмэлт, өөрчлөлт 2	2010 оны 03 сарын 26
Нэмэлт, өөрчлөлт 3 (Шинэчлэлт)	2018 оны ... сарын ...

Тэмдэглэл: ИНД-12-ын шинэчлэлтийг монгол, англи хэл дээр, NZ Part 12 A.10-д үндэслэн боловсруулсан болно.

Гарчиг

А Бүлэг - Ерөнхий зүйл.....	5
12.1. Зорилго	5
12.3. Тодорхойлолт	5
В Бүлэг - Хэрэг явдлыг мэдээлэх, шинжлэн шалгах болон тайлагнах	7
12.51. Ослыг мэдээлэх.....	7
12.53. Ослын дэлгэрэнгүй мэдээлэл.....	8
12.55. Зөрчлийг мэдээлэх.....	8
12.57. Зөрчлийн дэлгэрэнгүй мэдээлэл.....	10
12.59. Шинжлэн шалгах, тайлагнах.....	10
12.61. Мэдээлэл өгсөн этгээдийг нууцлах	11
12.63. Шийтгэлээс ангид байх	11
С Бүлэг - Агаарын хөлөг, түүнд агуулагдсан эд зүйлс болон бүртгэлийг хамгаалалтад авах	11
12.101. Осолд өртсөн агаарын хөлөгт нэвтрэх	11
12.103. Бүртгэлийг хамгаалалтад авах.....	12
12.105. Гэмтэлтэй бүтээгдэхүүн, бүрдэл хэсгийг хадгалах	12
Д Бүлэг - Статистикийн мэдээлэл	13
12.151. Агаарын хөлгийн үйл ажиллагааны статистикийн мэдээлэл	13
12.153. Статистикийн тайлангийн нууцлал	14
Хавсралт А - Зөрчлийн тухай анхны мэдээлэлд шаардлагатай мэдээллүүд.....	15

А Бүлэг - Ерөнхий зүйл

12.1. Зорилго

(а) Энэ зүйлийн (b)-г харгалзан, энэ Дүрэм нь дараах шаардлагыг тогтооно:

- (1) осол, зөрчлийн талаар мэдээлэх, шинжлэн шалгах, тайлагнах;
- (2) осол, эсхүл ноцтой зөрчлийн дараа агаарын хөлөг, агаарын хөлөгт агуулагдсан эд зүйлс болон агаарын хөлгийн бүртгэлийг хамгаалалтад авах;
- (3) осол, байгууламжийн доголдлын зөрчил, нислэгийн хөдөлгөөний журмын зөрчил, эсхүл түгээгдсэн мэдээллийн зөрчилтэй холбоотой бүртгэлийг хамгаалалтад авах;
- (4) агаарын хөлгийн үйл ажиллагааны болон статистикийн тоо баримтыг тайлагнах.

(b) Энэ Дүрэм нь, хууль болон ИНД-115-ын дагуу Даргын олгосон Чөлөөт нисэхийн үйл ажиллагаа эрхлэгчийн гэрчилгээний эрхийн хүрээнээс гадуур хийгддэг дараах үйл ажиллагаатай холбоотой зөрчилд хамаарахгүй:

- (1) ИНД-101, ИНД-102-ын дагуу гүйцэтгэж байгаа жиро-глайдер, парасэйл, хүнгүй агаарын хөлөг, цаасан шувуу болон пуужингийн үйл ажиллагаа;
- (2) ИНД-103-ын дагуу гүйцэтгэж байгаа микролайт агаарын хөлгийн үйл ажиллагаа;
- (3) ИНД-104-ийн дагуу гүйцэтгэж байгаа глайдерын үйл ажиллагаа;
- (4) ИНД-105-ын дагуу гүйцэтгэж байгаа шүхрийн үйл ажиллагаа;
- (5) ИНД-106-гийн дагуу гүйцэтгэж байгаа ханг-глайдерын үйл ажиллагаа.

12.3. Тодорхойлолт

Энэ Дүрэмд:

Нислэгийн хөдөлгөөний журмын зөрчил гэж дараах үйл ажиллагааг зохицуулсан дүрэм, эсхүл журмыг мөрдөхгүй байх эсхүл түүнд хайнга хандсантай холбоотой зөрчлийг:

- (1) агаарын хөлгүүд хоорондоо мөргөлдөхөөс зайлсхийх; эсхүл
- (2) агаарын хөлөг НХҮ авч байхдаа агаарын хөлгүүд хоорондоо болон бусад саадтай мөргөлдөхөөс зайлсхийх;

Агаарын хөлгийн зөрчил гэж өөрөөр ангилагдаагүй бол агаарын хөлгийн үйл ажиллагаатай холбоотой зөрчлийг;

Ачааны аюулгүйн хамгаалалтын зөрчил гэж зохицуулалттай агаарын ачааны байгууллага, эсхүл Агаарын тээвэрлэгчийн олон улсын тогтмол агаарын тээврийн зорчигч үйлчилгээ гүйцэтгэдэг агаарын хөлөгт агаараар тээвэрлэхээр хүлээн авсан, эсхүл тээвэрлэсэн ачаа, эсхүл шуудантай холбоотой дараах зөрчлийг:

- (1) ачаа, эсхүл шууданд гэмтэл учруулсан, эсхүл гэмтэл учруулсан байж болзошгүй нь хууль бус үйлдэл байсан, эсхүл завдсаныг нотлох баримт байгаа;
- (2) ачаа, эсхүл шууданд хууль бус үйлдэл хийхэд ашиглаж болох зэвсэг, тэсрэх бодис, эсхүл бусад аюултай төхөөрөмж, эд зүйл, эсхүл бодис илэрсэн;

Аэродромын зөрчил гэж агаарын хөлгийн үйл ажиллагаа болон дараах нөхцөл байдалтай холбоотой зөрчлийг:

- (1) аэродромын үйл ажиллагааны бүс дээрх, эсхүл аэродромын саадыг хязгаарлах гадаргууг нэвтэлж гарсан саад; эсхүл
- (2) гэмтэлтэй ил харааны туслах хэрэгсэл, тэмдэглэгээ; эсхүл
- (3) маневрын талбайн гэмтэлтэй гадаргуу; эсхүл
- (4) аэродромын гэмтэлтэй бусад байгууламж;

Аюулгүйн хамгаалалтын зөрчил гэж хууль бус үйлдэлтэй холбоотой зөрчлийг;

Аюултай барааны зөрчил гэж тухайн үйл ажиллагаа эрхлэгч хүлээн авсны дараа агаараар аюултай барааны тээвэрлэлттэй холбоотой дараах зөрчлийг:

- (1) аливаа этгээд гэмтэх, өмч хөрөнгөд хохирол учрах, галд өртөх, хагарах, асгарах, шингэн шүүрэх, эсхүл төөнөх, эсхүл баримтаар тогтоогдсон сав баглааны бүрэн бүтэн байдлын алдагдал; эсхүл
- (2) аюултай барааг буруу мэдүүлсэн, савласан, шошгожуулсан, тэмдэглэсэн, эсхүл баримтжуулсан;

Байгууламжийн доголдлын зөрчил гэж нисэхийн байгууламжийн буруу ажиллагаатай холбоотой зөрчлийг;

Гэмтлийн зөрчил гэж нислэгт, эсхүл газарт илэрсэн, агаарын хөлөг, эсхүл агаарын хөлгийн бүрдэл хэсгийн татгалзал, эсхүл доголдолтой холбоотой зөрчлийг;

Мөрдөн шалгах гэж хууль зөрчсөн гэмт хэрэг гарсан эсэхийг тогтоох зорилгоор хийгдэж байгаа шалгах ажиллагааг;

Ноцтой зөрчил гэж осолд хүргэх дөхсөн аливаа зөрчлийг (ослын тодорхойлолт, ноцтой зөрчлийн жишээг АС 12-1-д заасан);

АХОШШБ гэж Иргэний нисэхийн тухай хуулийн дагуу байгуулагдсан, Хавсралт 13-ын дагуу Агаарын хөлгийн осол, ноцтой зөрчлийг шинжлэн шалгах байгууллагыг;

Түгээгдсэн мэдээллийн зөрчил гэж нисэхийн мэдээллийн эмхтгэл, газрын зураг, схем зураг, эсхүл бусад хэлбэрээр агаарын хөлгийн үйл ажиллагаанд зориулан түгээсэн ноцтой алдаатай, бүрэн бус, эсхүл төөрөгдүүлсэн мэдээлэл, эсхүл нисэхийн өгөгдөлтэй холбоотой зөрчлийг;

Ачаа гэж нэг байрлалаас нөгөө байрлалд буулгах зорилгоор агаарын хөлгөөр тээвэрлэж байгаа аливаа өмч хөрөнгийг;

Үхлийн аюултай гэмтэл гэж ослоос хойш 30 хоногийн дотор үхэлд хүргэсэн гэмтлийг;

Хүнд гэмтэл гэж ослын улмаас хүнд учирсан дараах гэмтлийг:

- (1) гэмтэл авснаас хойш 7 хоногийн дотор, 48 цагаас дээш хугацаагаар эмнэлэгт хэвтэж эмчлүүлэх шаардлагатай; эсхүл
- (2) хөл, гарын хуруу, эсхүл хамрын ясны жижиг хугарлаас бусад ясны хугаралд хүргэсэн; эсхүл
- (3) биеийн гэмтлээс шалтгаалан цус ихээр алдах, мэдрэлийн судас, булчин, эсхүл шөрмөс хүндээр гэмтэх; эсхүл
- (4) дотоод эрхтний гэмтэл; эсхүл
- (5) II, эсхүл III зэргийн түлэгдэлт, эсхүл их биеийн гадаргуугийн 5%-иас дээш түлэгдэлт; эсхүл
- (6) тогтоогдсон халдварт бодисын хордлого, эсхүл гэмтэл учруулахуйц төөнөлт;

Хэрэг явдал гэж осол, эсхүл зөрчлийг;

Шувуутай холбоотой зөрчил гэж:

- (1) агаарын хөлөг нэг, эсхүл хэд хэдэн шувуутай мөргөлдсөн; эсхүл
- (2) нэг, эсхүл хэд хэдэн шувуу агаарын хөлөгт хэт ойртсоны улмаас нисгэгчид түгшүүр төрүүлэх шалтгаан болсон зөрчлийг тус тус ойлгоно.

В Бүлэг - Хэрэг явдлыг мэдээлэх, шинжлэн шалгах болон тайлагнах

12.51. Ослыг мэдээлэх

(a) Осолд өртсөн агаарын хөлгийн дарга, эсхүл хэрэв агаарын хөлгийн дарга амь насаа алдсан, эсхүл хүнд гэмтсэн, эсхүл агаарын хөлөг алга болсон тохиолдолд, тухайн агаарын хөлгөөр үйл ажиллагаа эрхлэгч нь ослын талаар АХОШШБ болон ИНЕГ-т цаг алдалгүй мэдээлнэ.

(b) Энэ зүйлийн (a)-ийн дагуу ирүүлэх мэдээлэл нь ИНЕГ-ын хүлээн зөвшөөрөхүйц хэлбэрээр байх ба боломжтой бол дараах мэдээллийг агуулсан байна:

- (1) тухайн осол болсон өдөр, цаг;
- (2) тухайн ослын шинж байдал;
- (3) тухайн агаарын хөлгийн маяг, үндэсний харъяалал болон бүртгэлийн дугаар;
- (4) тухайн агаарын хөлгийг эзэмшигч болон үйл ажиллагаа эрхлэгчийн нэр;
- (5) хялбар тодорхойлогдох газарзүйн цэгээр илэрхийлсэн агаарын хөлгийн байршил, эсхүл хамгийн сүүлд мэдэгдэж байсан байршлын мэдээлэл;
- (6) тухайн агаарын хөлгийн даргын нэр;
- (7) үйл ажиллагааны төрөл;
- (8) тухайн агаарын хөлгийн нисэн гарсан сүүлчийн цэг;
- (9) тухайн агаарын хөлөг буулт үйлдэхээр зорьсон дараагийн цэг;

- (10) тэнгэрийн байдал, хур тунадас, салхины хурд болон алсын барааны харагдацын тодорхойлолт;
- (11) тухайн агаарын хөлгийн бүхээгт байсан хүний тоо;
- (12) тухайн ослын улмаас амь насаа алдсан, эсхүл хүндээр гэмтсэн зорчигч болон багийн гишүүний тоо;
- (13) тухайн ослын улмаас амь насаа алдсан, эсхүл хүндээр гэмтсэн, зорчигч, эсхүл багийн гишүүнээс бусад хүмүүсийн тоо;
- (14) тухайн агаарын хөлгийн гэмтлийн дэлгэрэнгүй мэдээлэл.

12.53. Ослын дэлгэрэнгүй мэдээлэл

(a) Осолд өртсөн агаарын хөлгийн дарга, эсхүл хэрэв агаарын хөлгийн дарга амь насаа алдсан, эсхүл хүнд гэмтсэн тохиолдолд, үйл ажиллагаа эрхлэгч нь СА005 маягтад шаардсан ослын дэлгэрэнгүй мэдээллийг осол гарснаас хойш 10 хоногийн дотор АХОШШБ болон ИНЕГ-т дараах хэлбэрээр хүргүүлнэ:

- (1) СА005 маягтаар; эсхүл
- (2) ИНЕГ-ын хүлээн зөвшөөрөхүйц хэлбэрээр.

(b) Энэ зүйлийн (a)-д шаардсан дэлгэрэнгүй мэдээлэл нь тухайн осол гарсан цаг үед агаарын хөлөгт байсан нисэх багийн гишүүн бүрийн тухайн осолтой холбоотой бодит байдал, нөхцөл болон нөхцөл байдлыг дэлгэрэнгүй дурдсан тайлбарыг агуулна.

(c) Хэрэв нисэх багийн гишүүн эрүүл мэндийн улмаас энэ зүйлийн (b)-д шаардсан тайлбарыг гаргаж өгөх боломжгүй бол, боломжтой болсон даруйд нөхөн гаргаж өгнө.

12.55. Зөрчлийг мэдээлэх

(a) Хууль болон дараах Дүрмийн дагуу Даргаас олгосон гэрчилгээ эзэмшигч нь, хэрэв агаарын хөлгийн үйл ажиллагааны аюулгүй байдалд шууд аюул учруулах зөрчил, эсхүл ноцтой зөрчилд өртсөн бол, холбогдох зөрчлийг ИНЕГ-т цаг алдалгүй мэдээлэх үүрэгтэй:

- (1) ИНД-115, 119, 129 болон 137 - агаарын хөлгийн зөрчил, эсхүл аюултай барааны зөрчлийг;
- (2) ИНД-172 – Нисэхийн хөдөлгөөний журмын зөрчлийг;
- (3) ИНД-171, 174 - байгууламжийн доголдлын зөрчлийг;
- (4) ИНД-47, 115, 119, 129, 137, 145, 146 болон 148 - гэмтлийн зөрчлийг;
- (5) ИНД-119, 129, 139, 140, 171 болон 172 - аюулгүйн хамгаалалтын зөрчлийг;
- (6) ИНД-139 - аэродромын зөрчлийг;
- (7) ИНД-139, 171, 173, 174 болон 175 - түгээгдсэн мэдээллийн зөрчлийг;
- (8) ИНД-119, 129 болон 109 - ачааны аюулгүйн хамгаалалтын зөрчлийг.

(b) Агаарын хөлгийн үйл ажиллагааны аюулгүй байдалд шууд аюул учруулах зөрчил, эсхүл ноцтой зөрчилд өртсөн этгээд нь тухайн зөрчлийн талаар ИНЕГ-т цаг алдалгүй мэдээлэх үүрэгтэй, хэрэв тухайн этгээд нь:

- (1) агаарын хөлөг, нисэхийн бүтээгдэхүүн, эсхүл нисэхтэй холбоотой үйлчилгээний хувьд, үйл ажиллагаа эрхэлдэг, техник үйлчилгээ хийдэг, үйлчилгээ үзүүлдэг, эсхүл бусад хэлбэрээр оролцдог бол;
- (2) энэ зүйлийн (a)-д дурдсан гэрчилгээ эзэмшигчийн ажилтан биш, эсхүл түүнд хамааралгүй бол; эсхүл
- (3) ИНД-95-ын дагуу үүрэг хариуцлага хүлээсэн бол.

(c) Хэрэ нислэгийн хөдөлгөөний журмын зөрчил, эсхүл шувуутай холбоотой зөрчил нь ноцтой зөрчил, эсхүл агаарын хөлгийн үйл ажиллагааны аюулгүй байдалд шууд аюул учруулах зөрчил бол, агаарын хөлгийн дарга тухайн зөрчлийн талаар ИНЕГ-т цаг алдалгүй мэдээлэх үүрэгтэй.

(d) Энэ зүйлийн (a), (b), (c) болон (d)-д шаардсан зөрчлийн мэдээллийг ИНЕГ-ын хүлээн зөвшөөрөхүйц хэлбэрээр ирүүлэх үүрэгтэй ба тодруулах боломжтой бол дараах хавсралтад заасан мэдээллийг агуулсан байна:

- (1) нисэхийн хөдөлгөөний журмын зөрчлийн хувьд, Хавсралт A(a);
- (2) гэмтлийн зөрчлийн хувьд, Хавсралт A(b);
- (3) байгууламжийн доголдлын зөрчлийн хувьд, Хавсралт A(c);
- (4) агаарын хөлгийн зөрчлийн хувьд, Хавсралт A(d);
- (5) аюулгүйн хамгаалалтын зөрчлийн хувьд, Хавсралт A(e);
- (6) түгээгдсэн мэдээллийн зөрчлийн хувьд, Хавсралт A(f);
- (7) аэродромын зөрчлийн хувьд, Хавсралт A(g);
- (8) ачааны аюулгүйн хамгаалалтын зөрчлийн хувьд, Хавсралт A(h);
- (9) аюултай барааны зөрчил, шувуутай холбоотой зөрчил, эсхүл бусад зөрчлийн хувьд, Хавсралт A(i).

(e) Энэ зүйлийн (a)-г үл харгалзан:

- (1) хууль болон ИНД-119-ийн дагуу Даргын олгосон Агаарын тээвэрлэгчийн гэрчилгээ эзэмшигч, хэрэв тухайн зөрчил нь EDTO нислэгт ашиглаж байгаа, эсхүл ашигладаг агаарын хөлөгтэй холбоотой гарсан ба тухайн зөрчилд дараах нөхцөл байдал холбоотой бол, зөрчил гарснаас хойш 72 цагийн дотор зөрчлийн талаар ИНЕГ-т мэдээлэх үүрэгтэй:
 - (i) татах хүчний төхөөрөмж агаарт унтрах; эсхүл
 - (ii) даялалт (diversion), эсхүл буцах эргэлт (a turn back) үйлдэх үед; эсхүл
 - (iii) нислэгт гэнэт түлш алдагдах, эсхүл түлшгүй болох, эсхүл залруулах боломжгүйгээр түлшний тэнцвэр алдагдах; эсхүл
 - (iv) EDTO нислэгт нөлөөлөх системийн доголдол; эсхүл
 - (v) EDTO нислэгийн аюулгүй байдалд нөлөөлөх бусад хэрэг явдал;

- (2) хэрэв EDTO нислэгт ашигладаг агаарын хөлөгтэй холбоотой дараах зөрчил гарсан бол хууль болон ИНД-145-ын дагуу олгосон техник үйлчилгээний байгууллагын гэрчилгээ эзэмшигч нь тухайн гэмтлийн зөрчлийг 72 цагийн дотор ИНЕГ-т мэдээлэх үүрэгтэй:
- (i) EDTO нислэгт нөлөөлөх системийн доголдолтой холбоотой зөрчил; эсхүл
 - (ii) EDTO нислэгийн үйл ажиллагаа гүйцэтгэж байгаа агаарын хөлгийн аюулгүй байдалд нөлөөлөх бусад гэмтэл.

12.57. Зөрчлийн дэлгэрэнгүй мэдээлэл

(a) Агаарын хөлгийн үйл ажиллагааны аюулгүй байдалд шууд аюул учруулах зөрчил, эсхүл ноцтой зөрчлийн талаар 12.55-д заасны дагуу мэдээлснийг үл харгалзан, тухайн зөрчилтэй холбоотой дараах этгээд нь зөрчлийн дэлгэрэнгүй мэдээллийг (b)(1), эсхүл (b)(2)-т заасан холбогдох маягтад шаардсаны дагуу ИНЕГ-т хүргүүлэх үүрэгтэй:

- (1) 12.55(a)-д дурдсан гэрчилгээ эзэмшигч;
- (2) 12.55(b)-д дурдсан этгээд;
- (3) 12.55(c)-д дурдсан хөлгийн дарга.

(b) Энэ зүйлийн (a)-д шаардсан этгээд нь зөрчлийн дэлгэрэнгүй мэдээллийг тухайн зөрчил гарснаас хойш 14 хоногийн дотор ИНЕГ-т дараах хэлбэрээр хүргүүлэх үүрэгтэй:

- (1) CA005 маягтаар; эсхүл
- (2) гэмтлийн зөрчлийг CA005D маягтаар; эсхүл
- (3) ИНЕГ-ын хүлээн зөвшөөрөхүйц бусад хэлбэрээр.

12.59. Шинжлэн шалгах, тайлагнах

Энэ дүрмийн 12.57-д заасны дагуу ИНЕГ-т зөрчлийн дэлгэрэнгүй мэдээллийг хүргүүлэх шаардлагатай 12.55(a)-д дурдсан гэрчилгээ эзэмшигч нь, ИНЕГ-аас өөрөөр мэдэгдсэнээс бусад тохиолдолд дараах үүрэгтэй:

- (1) тухайн зөрчилтэй холбоотой бодит байдлыг тодорхойлох, тухайн бодит байдлын хүрээнд зөрчлийн шалтгаан, эсхүл шалтгаануудыг тогтоох зорилгоор шинжлэн шалгах ажиллагааг гүйцэтгэх;
- (2) тухайн зөрчил гарснаас хойш 90 хоногийн дотор шинжлэн шалгах ажиллагааг дуусган, тайланг ИНЕГ-т дараах хэлбэрээр хүргүүлэх:
 - (i) CA005 маягтаар; эсхүл
 - (ii) гэмтлийн зөрчлийг CA005D маягтаар; эсхүл
 - (iii) ИНЕГ-ын хүлээн зөвшөөрөхүйц хэлбэрээр;
- (3) ижил төстэй зөрчил давтагдахаас сэргийлэх зорилгоор, аливаа авсан арга хэмжээний талаар ИНЕГ-т мэдээлэх.

12.61. Мэдээлэл өгсөн этгээдийг нууцлах

Энэ дүрмийн 12.55, эсхүл 12.57-д заасны дагуу мэдээлэл өгсөн этгээд нь нууцлахыг хүссэн тохиолдолд АХОШШБ болон ИНЕГ нь:

- (1) тухайн эх үүсвэрийг таньж тогтоож болох аливаа мэдээллийг цаг алдалгүй арилгана;
- (2) энэ зүйлийн (1)-ийн дагуу арилгасан мэдээллийг өөр аль ч бүртгэлд тэмдэглэхгүй.

12.63. Шийтгэлээс ангид байх

АХОШШБ болон ИНЕГ нь дараахаас бусад тохиолдолд, аливаа этгээдийн энэ дүрмийн дагуу өгсөн мэдээллийг мөрдөн шалгах, эсхүл хариуцлага тооцох зорилгоор ашиглахгүй, эсхүл ашиглах боломж олгохгүй:

- (1) тухайн мэдээлэл нь аливаа этгээд, эсхүл өмч хөрөнгөд шаардлагагүйгээр аюул учруулсан үйлдэл, эсхүл эс үйлдлийг илчилсэн бол; эсхүл
- (2) хуурамч мэдээлэл өгсөн бол; эсхүл
- (3) АХОШШБ болон ИНЕГ нь мэдээллийг хуулийн дагуу, эсхүл шүүхийн шийдвэрийн дагуу гаргаж өгөх үүрэг хүлээсэн бол.

С Бүлэг - Агаарын хөлөг, түүнд агуулагдсан эд зүйлс болон бүртгэлийг хамгаалалтад авах**12.101. Осолд өртсөн агаарын хөлөгт нэвтрэх**

(a) Хууль болон энэ зүйлийн (b), (c)-д зааснаас бусад тохиолдолд, АХОШШБ-аас тухайн үйлдлийг хийхийг зөвшөөрөөгүй бол, аливаа этгээдийг осолд өртсөн агаарын хөлөг, эсхүл түүнд агуулагдсан эд зүйлд нэвтрэх, хөндлөнгөөс оролцох, эсхүл салгаж авахыг хориглоно.

(b) Хуульд заасан хязгаарлалтыг харгалзан, АХОШШБ нь шинжлэн шалгах зорилгоор, осолд өртсөн агаарын хөлөг, эсхүл түүнд агуулагдсан эд зүйлд нэвтрэх, үзлэг хийх, хамгаалах, эсхүл салгаж авч болно.

(c) Энэ зүйлийн (d)-г харгалзан, аливаа этгээд нь дараах арга хэмжээ авна:

- (1) хүмүүс, эсхүл мал амьтныг тухайн агаарын хөлөг, эсхүл эвдэрхий хэсгийн дотроос гаргах; эсхүл
- (2) агаарын хөлөг, эвдэрхий хэсэг, эсхүл түүнд агуулагдсан ачаа, эсхүл шууданг цаашдын гэмтлээс хамгаалах; эсхүл
- (3) бүхээгийн дуу чимээ бичигч, нислэгийн өгөгдөхүүн бичигч, эсхүл ослын байрлал дамжуулагчийг унтраах, эсхүл салгах; эсхүл
- (4) боломжит өөр арга зам байхгүй тохиолдолд олон нийтэд, эсхүл нислэгийн хөдөлгөөнд саад учруулахаас сэргийлэх.

(d) Энэ зүйлийн (c)-д заасны дагуу салгаж авсан агаарын хөлгийн аливаа эвдэрхий хэсэг, шуудан, эсхүл ачааг:

- (1) зөвхөн тэдгээрийн аюулгүй байдлыг бататгах шаардлагатай зайд шилжүүлнэ;
- (2) тухайн агаарын хөлгийн аль хэсгээс авсныг үзүүлэх боломжтойгоор, тусдаа талбайд хадгална;
- (3) боломжтой бол тэдгээрийн анхны байрлал, мөргөлтийн чухал ул мөрийг гэрэл зураг, гар зураг, эсхүл тэмдэглэлээр баримтжуулна.

12.103. Бүртгэлийг хамгаалалтад авах

(a) Ноцтой зөрчил, эсхүл осолд өртсөн агаарын хөлгийн бүртгэлийн гэрчилгээ эзэмшигч нь тухайн агаарын хөлгийн үйл ажиллагаа болон техник үйлчилгээтэй холбоотой бүх мэдээллийг агуулсан бичлэгийн төхөөрөмжийг багтаасан бүх бүртгэлийг АХОШШБ болон ИНЕГ-аас өөрөөр мэдэгдээгүй бол, осол, эсхүл ноцтой зөрчил гарснаас хойш 14 хоногоос доошгүй хугацаагаар битүүмжлэн хадгалах үүрэгтэй.

(b) Дараах дүрмийн дагуу олгосон гэрчилгээ эзэмшигч нь, АХОШШБ болон ИНЕГ-аас өөрөөр мэдэгдээгүй бол, тухайн осол, эсхүл зөрчилтэй холбоотой бүртгэлийн дэвтэрт оруулсан бичилтүүд, цахим бичлэгүүд, техникийн болон холбогдох бусад өгөгдлийг багтаасан бүх бүртгэлийг тухайн осол, эсхүл зөрчлөөс хойш 14 хоногоос доошгүй хугацаагаар битүүмжлэн хадгалах үүрэгтэй.

- (1) ИНД-171 - байгууламжийн доголдлын зөрчил, эсхүл осолд холбогдсон; эсхүл
- (2) ИНД-172 - нислэгийн хөдөлгөөний журмын зөрчил, эсхүл осолд холбогдсон; эсхүл
- (3) ИНД-173, ИНД-175 - түгээгдсэн мэдээллийн зөрчилд, эсхүл осолд холбогдсон;

(c) Түгээгдсэн мэдээллийн осол, эсхүл зөрчилд холбоотой, ИНД-95-ын дагуу үүрэг хариуцлага хүлээсэн этгээд нь бүртгэлд оруулсан бичилт, цахим бичлэг, техникийн болон холбогдох бусад өгөгдөхүүнийг багтаасан бүх бүртгэлийг АХОШШБ болон ИНЕГ-аас өөрөөр мэдэгдээгүй бол, тухайн осол, эсхүл зөрчлөөс хойш 14 хоногоос доошгүй хугацаагаар битүүмжлэн хадгалах үүрэгтэй.

12.105. Гэмтэлтэй бүтээгдэхүүн, бүрдэл хэсгийг хадгалах

Агаарын хөлгийн бүртгэлийн гэрчилгээ эзэмшигч болон 12.59(2)-ын дагуу гэмтлийн зөрчлийн талаар АХОШШБ болон ИНЕГ-т мэдээлэх үүрэг хүлээсэн ИНД-145, ИНД-146, эсхүл ИНД-148-ын дагуу гэрчилгээ эзэмшигч нь гэмтлийн зөрчилтэй холбоотой бүтээгдэхүүн, эсхүл бүрдэл хэсгийг АХОШШБ болон ИНЕГ-аас өөрөөр мэдэгдээгүй бол, тухайн мэдээлэл өгснөөс хойш 14 хоногоос доошгүй хугацаагаар битүүмжлэн хадгалах үүрэгтэй.

D Бүлэг - Статистикийн мэдээлэл

12.151. Агаарын хөлгийн үйл ажиллагааны статистикийн мэдээлэл

(a) Хөлс, эсхүл шан урамшуулалтай үйл ажиллагаа эрхлээгүй глайдераас бусад агаарын хөлгөөр үйл ажиллагаа эрхлэгч нь Хүснэгт 1-д заасан статистикийн тоо баримт болон мэдээллийг агаарын хөлөг тус бүрээр, хөлс, эсхүл шан урамшуулалтай үйл ажиллагааны тайланг Хүснэгт 2-т заасан хамрах болон эцсийн хугацаанд, хөлс, эсхүл шан урамшуулалгүй үйл ажиллагааны тайланг Хүснэгт 3-т заасан хугацаанд хүргүүлэх үүрэгтэй.

(b) Энэ зүйлийн (a)-д шаардсан мэдээллийг дараах байдлаар хүргүүлэх үүрэгтэй:

(1) САА605 маягтаар; эсхүл

(2) цахим, эсхүл Даргын хүлээн зөвшөөрөхүйц бусад хэлбэрээр.

(c) Агаарын хөлгөөр үйл ажиллагаа эрхлэгч нь, Хүснэгт 2, эсхүл Хүснэгт 3-т заасан хугацаанд тухайн агаарын хөлөг нислэг үйлдсэн эсэхээс үл хамааран, агаарын хөлгийн үйл ажиллагааны статистикийн мэдээллийг үргэлжлүүлэн өгөх үүрэгтэй.

Хүснэгт 1. Агаарын хөлгийн үйл ажиллагааны төрөл тус бүрээр гаргах шаардлагатай статистикийн тоо баримт, мэдээлэл:

Агаарын хөлгийн үйл ажиллагаа	Статистикийн тоо баримт, мэдээлэл
Гадаад улс руу, гадаад улсаас болон гадаад улсад төлбөрт нислэгийн үйл ажиллагаанд ашигладаг Монгол Улсын бүртгэлтэй агаарын хөлөг	<ul style="list-style-type: none"> • Агаарын хөлгийн бүртгэлийн дугаар • Ниссэн цаг • Зорчигч тээвэрлэсэн нислэгийн тоо • Зөвхөн ачаа тээвэрлэсэн нислэгийн тоо • Зөвхөн ачаа тээврийн нислэгээр тээвэрлэсэн ачааны нийт жин, тонноор
Орон нутгийн төлбөрт нислэгийн үйл ажиллагаанд ашигладаг Монгол Улсын бүртгэлтэй агаарын хөлөг	<ul style="list-style-type: none"> • Агаарын хөлгийн бүртгэлийн дугаар • Ниссэн цаг • Хоёр өөр аэродромын хооронд зорчигч тээвэрлэсэн нислэгийн тоо • Завсрын буултгүйгээр, нэг аэродромоос эхэлж тухайн аэродромдоо дууссан, зорчигч тээвэрлэсэн нислэгийн тоо • Зөвхөн ачаа тээвэрлэсэн нислэгийн тоо • Зөвхөн ачаа тээврийн нислэгээр тээвэрлэсэн ачааны нийт жин, тонноор
Монгол Улсаас болон Монгол Улсад зөвхөн ачааны төлбөрт нислэгийн үйл ажиллагаанд ашигладаг Монгол Улсын бүртгэлгүй агаарын хөлөг	<ul style="list-style-type: none"> • Агаарын хөлгийн бүртгэлийн дугаар • Зөвхөн ачаа тээвэрлэсэн нислэгийн тоо • Зөвхөн ачаа тээврийн нислэгээр тээвэрлэсэн ачааны нийт жин, тонноор
Шүхрийн үйл ажиллагаанаас бусад, Чөлөөт нисэхийн үйл ажиллагаанд ашигладаг агаарын хөлөг	<ul style="list-style-type: none"> • Агаарын хөлгийн бүртгэлийн дугаар, эсхүл таних тэмдэг, хэрэв тухайн агаарын хөлгийг ИНД-47-гийн дагуу бүртгэх шаардлагагүй бол • Ниссэн цаг • Зорчигч тээвэрлэсэн нислэгийн тоо

Чөлөөт нисэхийн үйл ажиллагаанд ашигладаг шүхэр	<ul style="list-style-type: none"> • Шүхрийн таних тэмдэг • Тандем шүхрийн буултын тоо
Дээр зааснаас бусад, нислэгийн үйл ажиллагаанд ашигладаг Монгол Улсын бүртгэлтэй стандарт, эсхүл хязгаарлагдмал категорин нислэгт тэнцэх чадварын гэрчилгээтэй агаарын хөлөг	<ul style="list-style-type: none"> • Агаарын хөлгийн бүртгэлийн дугаар • Ниссэн цаг

Хүснэгт 2. Хөлс, эсхүл шан урамшуулалтай үйл ажиллагаанд ашигласан агаарын хөлгийн тайланг мэдээлэх хугацаа:

Тайлан	Хамрах хугацаа	Эцсийн хугацаа
1-р улирал	01 сарын 01-ээс 03 сарын 31	05 сарын 01
2-р улирал	04 сарын 01-ээс 06 сарын 30	08 сарын 01
3-р улирал	07 сарын 01-ээс 09 сарын 30	11 сарын 01
4-р улирал	10 сарын 01-ээс 12 сарын 31	02 сарын 01

Хүснэгт 3. Хөлс, эсхүл шан урамшуулалтай үйл ажиллагаа эрхэлдэггүй агаарын хөлгийн тайланг мэдээлэх хугацаа:

Тайлан	Хамрах хугацаа	Эцсийн хугацаа
Жилийн	01 сарын 01-ээс 12 сарын 31	02 сарын 01

12.153. Статистикийн тайлангийн нууцлал

(а) ИНЕГ, эсхүл ИНЕГ-ын ажилтан нь дараахаас бусад тохиолдолд, статистикийн тайланд тусгагдсан, агаарын хөлгөөр үйл ажиллагаа эрхлэгчийг тодорхойлдог аливаа мэдээллийг ИНЕГ-аас гадагш бусад этгээдэд дамжуулахгүй:

- (1) тухайн агаарын хөлгөөр үйл ажиллагаа эрхлэгчийн зөвшөөрөлтэйгээр; эсхүл
- (2) Чикагогийн конвенцийн 67 дугаар зүйлийн дагуу; эсхүл
- (3) эрх зүйн баримт бичгээр шаардсаны дагуу.

(б) ИНЕГ нь олон улсын агаарын тээврийн үйл ажиллагаатай холбоотой статистикийн мэдээллийг Олон улсын иргэний нисэхийн байгууллагын Зөвлөлд гаргаж өгч болно.

Хавсралт А - Зөрчлийн тухай анхны мэдээлэлд шаардлагатай мэдээллүүд

(а) **Нислэгийн хөдөлгөөний журмын зөрчил** - 12.55(d)(1)-д заасны дагуу нисэхийн хөдөлгөөний журмын зөрчлийн тухай мэдээлэлд дараах мэдээллүүд багтсан байх шаардлагатай:

- (1) тухайн зөрчлийн огноо, цаг;
- (2) үйл явдлын товч тайлбар;
- (3) агаарын хөлгийн үндэсний харъяалал, бүртгэл, дуудлага, нислэгийн дугаар болон маяг;
- (4) тухайн агаарын хөлгөөр үйл ажиллагаа эрхлэгчийн нэр;
- (5) агаарын хөлгийн байршил, нислэгийн түвшин;
- (6) хөлгийн даргын нэр;
- (7) нислэгийн үе шат;
- (8) нислэгт үзүүлсэн нөлөө;
- (9) тухайн агаарын хөлөг үйл ажиллагаа гүйцэтгэж байсан нислэгийн дүрэм;
- (10) агаарын хөлгийн нисэн гарсан болон хүрэх цэг;
- (11) агаарын зайн байрлал, төрөл, ангилал болон оролцсон НХҮ-ний нэгж;
- (12) холбогдох нисгэгчийн өгсөн бусад хамааралтай мэдээлэл.

(б) **Гэмтлийн зөрчил** - 12.55(d)(2)-т заасны дагуу гэмтлийн зөрчлийн тухай мэдээлэлд дараах мэдээллүүд багтсан байх шаардлагатай:

- (1) тухайн зөрчлийг илрүүлсэн огноо, цаг;
- (2) үйл явдлын товч тайлбар;
- (3) агаарын хөлгийн үндэсний харъяалал, бүртгэл болон маяг;
- (4) тухайн агаарын хөлгөөр үйл ажиллагаа эрхлэгч болон эзэмшигчийн нэр;
- (5) тухайн зөрчил гарсан үед агаарын хөлөг, эд анги, эсхүл тоног төхөөрөмжийн байсан байрлал;
- (6) нислэгийн үе шат;
- (7) нислэгт үзүүлсэн нөлөө;
- (8) агаарын хөлгийн нисэн гарсан болон хүрэх цэг;
- (9) агаарын хөлөг, эд анги, эсхүл тоног төхөөрөмж үйлдвэрлэгчийн нэр, шаардлагатай тохиолдолд эд ангийн дугаар, түүний модификацийн стандарт болон агаарын хөлөг дэх байрлал;
- (10) тухайн зөрчлийн тайлбар, түүний нөлөө болон бусад хамааралтай мэдээлэл;
- (11) мэдээлэл өгсөн этгээд, эсхүл байгууллага тухайн гэмтлийг шинжлэн шалгах ажиллагааг эхлүүлсэн бол, дуусгахаар төлөвлөсөн хугацаа;

(12) тухайн зөрчлийг мэдээлсэн этгээдийн нэр, байгууллага болон холбоо барих мэдээллийн дэлгэрэнгүй.

(с) **Байгууламжийн доголдлын зөрчил** - 12.55(d)(3)-т заасны дагуу байгууламжийн доголдлын зөрчлийн тухай мэдээлэлд дараах мэдээллүүд багтсан байх шаардлагатай:

- (1) тухайн зөрчлийн огноо, цаг;
- (2) үйл явдлын товч тайлбар;
- (3) агаарын хөлгийн үндэсний харъяалал, бүртгэл, дуудлага, нислэгийн дугаар болон маяг;
- (4) тухайн агаарын хөлгөөр үйл ажиллагаа эрхлэгчийн нэр;
- (5) агаарын хөлгийн байршил, нислэгийн түвшин;
- (6) аэродромын нэр, ашигласан ХБЗ;
- (7) хөлгийн даргын нэр;
- (8) нислэгийн үе шат;
- (9) тухайн нислэгт үзүүлсэн нөлөө;
- (10) холбогдох нисэхийн цахилгаан холбооны байгууламжийн үйлчилгээ үзүүлэгчийн нэр, төрөл, таних тэмдэг болон давтамж;
- (11) мэдээлэл өгсөн этгээд, эсхүл байгууллага тухайн зөрчлийг шинжлэн шалгах ажиллагааг эхлүүлсэн бол, дуусгахаар төлөвлөсөн хугацаа;
- (12) тухайн зөрчлийг мэдээлсэн этгээдийн нэр, байгууллага болон холбоо барих мэдээллийн дэлгэрэнгүй.

(d) **Агаарын хөлгийн зөрчил** - 12.55(d)(4)-т заасны дагуу агаарын хөлгийн зөрчлийн тухай мэдээлэлд дараах мэдээллүүд багтсан байх шаардлагатай:

- (1) тухайн зөрчлийн огноо, цаг;
- (2) үйл явдлын товч тайлбар;
- (3) агаарын хөлгийн үндэсний харъяалал, бүртгэл, дуудлага, нислэгийн дугаар болон маяг;
- (4) тухайн агаарын хөлгөөр үйл ажиллагаа эрхлэгч болон эзэмшигчийн нэр;
- (5) агаарын хөлгийн байршил, нислэгийн түвшин;
- (6) нислэгийн үе шат;
- (7) хамааралтай бол аэродромын нэр, ашигласан ХБЗ;
- (8) тухайн нислэгт үзүүлсэн нөлөө;
- (9) тухайн хөлгийн даргын нэр;
- (10) гүйцэтгэж байсан үйл ажиллагааны төрөл;
- (11) тухайн агаарын хөлгийн бүхээгт байсан хүний тоо;

(12) тухайн зөрчлийг мэдээлсэн этгээдийн нэр, байгууллага болон холбоо барих мэдээллийн дэлгэрэнгүй.

(е) **Аюулгүйн хамгаалалтын зөрчил** - 12.55(d)(5)-д заасны дагуу аюулгүйн хамгаалалтын зөрчлийн тухай мэдээлэлд дараах мэдээллүүд багтсан байх шаардлагатай:

- (1) тухайн зөрчлийн огноо, цаг;
- (2) үйл явдлын товч тайлбар;
- (3) агаарын хөлгийн үндэсний харъяалал, бүртгэл, дуудлага, нислэгийн дугаар болон маяг;
- (4) тухайн агаарын хөлгөөр үйл ажиллагаа эрхлэгч болон эзэмшигчийн нэр;
- (5) агаарын хөлгийн байршил болон нислэгийн түвшин, эсхүл зөрчил болсон газар;
- (6) хэрэв хамааралтай бол, аэродромын, эсхүл нисэхийн цахилгаан холбооны байгууламжийн нэр;
- (7) тухайн хөлгийн даргын нэр;
- (8) нислэгийн үе шат;
- (9) тухайн нислэгт үзүүлсэн нөлөө;
- (10) гүйцэтгэж байсан үйл ажиллагааны төрөл;
- (11) тухайн зөрчлийг мэдээлсэн этгээдийн нэр, байгууллага болон холбоо барих мэдээллийн дэлгэрэнгүй.

(f) **Түгээгдсэн мэдээллийн зөрчил** - 12.55(d)(6)-д заасны дагуу түгээгдсэн мэдээллийн зөрчлийн тухай мэдээлэлд дараах мэдээллүүд багтсан байх шаардлагатай:

- (1) тухайн зөрчлийг илрүүлсэн огноо, цаг;
- (2) үйл явдлын товч тайлбар;
- (3) хэвлэл, газрын зураг, схем зураг, эсхүл бусад хэлбэрээр түгээгдсэн тухайн мэдээлэл, эсхүл нисэхийн өгөгдлийг таньж тогтоох дэлгэрэнгүй мэдээлэл;
- (4) тухайн зөрчилд хүргэсэн мэдээлэл, эсхүл нисэхийн өгөгдөлтэй холбоотой дэлгэрэнгүй мэдээлэл;
- (5) тухайн зөрчлийг мэдээлсэн этгээдийн нэр, байгууллага болон холбоо барих мэдээллийн дэлгэрэнгүй.

(g) **Аэродромын зөрчил** - 12.55(d)(7)-д заасны дагуу аэродромын зөрчлийн тухай мэдээлэлд дараах мэдээллүүд багтсан байх шаардлагатай:

- (1) тухайн зөрчлийн огноо, цаг;
- (2) үйл явдлын товч тайлбар;
- (3) тухайн аэродромын нэр;
- (4) тухайн мэдээлсэн гэмтэл, эсхүл саадын тодорхойлолт болон байрлал;

(5) тухайн зөрчлийг мэдээлсэн этгээдийн нэр, байгууллага болон холбоо барих мэдээллийн дэлгэрэнгүй.

(h) **Ачааны аюулгүйн хамгаалалтын зөрчил** - 12.55(d)(8)-д заасны дагуу ачааны аюулгүйн хамгаалалтын зөрчлийн тухай мэдээлэлд дараах мэдээллүүд багтсан байх шаардлагатай:

(1) тухайн зөрчлийн огноо, цаг;

(2) тухайн зөрчлийн шинж байдлын товч тайлбар;

(3) хэрэв мэдэгдэж байгаа бол, тухайн зөрчил гарсан байж болох газрын дэлгэрэнгүй мэдээлэл;

(4) тухайн зөрчлийг мэдээлсэн этгээдийн нэр, байгууллага болон холбоо барих мэдээллийн дэлгэрэнгүй.

(i) **Аюултай бараа, шувуутай холбоотой, эсхүл бусад зөрчил** - 12.55(d)(9)-д заасны дагуу аюултай бараа, шувуутай холбоотой, эсхүл бусад зөрчлийн тухай мэдээлэлд дараах мэдээллүүд багтсан байх шаардлагатай:

(1) тухайн зөрчлийн огноо, цаг;

(2) үйл явдлын товч тайлбар;

(3) тухайн зөрчлийг мэдээлсэн этгээдийн нэр, байгууллага болон холбоо барих мэдээллийн дэлгэрэнгүй.

--oOo--